
Hvordan udfordrer vi de unge bedre uden tab?

Det er nødvendigt at kende reglerne, hvis man vil spille med og klare sig godt. Det gælder i sport såvel som i de gymnasiale uddannelser.

AF LARS ULRIKSEN

Denne artikel handler om de unge, som er gået i gang med en gymnasial uddannelse; det almene gymnasium (stx), handelsgymnasiet (hxx), det tekniske gymnasium (htx) eller den toårige hf-uddannelse. I den forstand handler det om de unge, som er en succeshistorie: De er kommet gennem grundskolen og er blevet optaget på en gymnasieuddannelse.

Alligevel er der brug for en indsats i forhold til gymnasiet. Statistisk set har unge, hvis forældre ikke selv har en gymnasial uddannelse, en større risiko for ikke at gennemføre gymnasiet eller at få et lavere eksamensresultat. Derfor er der en grund til at undersøge, om der er noget i gymnasieuddannelserne, som gør det vanskeligere for unge med forældre uden gymnasiebaggrund at klare sig i gymnasiet. Det er det spørgsmål, denne artikel handler om.

Den undersøgelse*, som ligger til grund for dette bidrag, taler om "gymnasiefremmede". Det hænger sammen med, at uddannelse ikke kun handler om at lære noget fagligt. Det handler også om at blive en del af en kultur. Nogle elever er mere fremmede over for gymnasiekulturen end andre. Disse elever har derfor et større stykke arbejde at udføre for at blive en del af kulturen end deres klassekammerater fra hjem, som er mere kendte med gymnasiekulturen.

I undersøgelsen interviewede vi i alt 135 elever i begyndelsen af deres andet gymnasieår. Interviewene handlede om, hvordan eleverne oplevede at gå i gymnasiet

De gymnasiefremmedes problemer

Lad mig først give to eksempler på, hvordan det kan opleves at gå i gymnasiet. Det første er fra et gruppeinterview med nogle elever fra hxx:

1. elev: "Vi har også lærere, der er så kloge, at de forklarer det på måder, hvor vi ikke er med."
2. elev: "Ja, og de kan ikke forstå, at vi ikke forstår det."
3. elev: "Ja, han stiller et spørgsmål på en måde, som vi ikke forstår. Han bruger bare ord og formuleringer, hvor vi slet ikke er med."
2. elev: "Ja, og det kan godt være, at man kan svare. For det finder man jo ud af, når han så selv svarer, så tænker man, jamen det vidste vi da godt. Men vi vidste bare ikke, at det var det, han spurgte om."
3. elev: "Ja, og så siger han, jamen så spørger jeg på en anden måde. Og det er bare overhovedet ikke på en anden måde. Og man bliver bare mere og mere kold på det og har ikke en anelse om, hvad det er, han spørger om."

Det andet er fra et gruppeinterview med nogle hf-elever, hvor den ene siger:

"Jeg er en, der er god til at snakke generelt, så jeg håber, det lykkes mig at snakke mig ud af tingene, men der ligger også den frygt, at jeg ikke ved, hvad jeg skal snakke mig ud af."

I det første citat fortæller eleverne om at blive sat af undervisningen, fordi de ikke forstår, hvad læreren siger. Eleverne oplever, at de godt kan forstå indholdet, men fordi læreren udtrykker sig uforståeligt, kan de ikke gennemskue, at de godt kan, og de svarer derfor ikke. I lærerens perspektiv er det imidlertid blot nogle elever, som ikke svarer på de spørgsmål, han stiller. Men det, som kan se ud som "for lavt fagligt niveau", er tilsyneladende snarere en sproglig barriere. Den anden pointe i citatet er, at når eleverne således oplever at blive sat af undervisningen, går de "kold" og mister lysten til at deltage og forsøge at forstå.

Det andet citat viser en elev, som tilsyneladende kommer med nogle erfaringer med at kunne deltage i undervisningen og kunne klare sig. I gymnasiet føler hun sig imidlertid ikke sikker på, hvad der forventes af hende – hvad det er, hun skal kunne.

De to citater peger på to vigtige ting, som de gymnasiefremmede elever finder vanskelige. Den ene handler om at kunne bidrage til undervisningen